

ראי אדמה / שאול טשרניחובסקי

ערכה: איריס פלאום

ראי אדמה / שאול טשרניחובסקי

ראי, אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד!
בחיקה, מלון-ברכה, מעון סתר, זרע טמנו ... לא עוד
פניני זגוגיות של כסמת, זרע חטה כבדה,
גרגר שעורה חתול כתם, שבילת-שוועל חרדה.

ראי, אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד:
פרחי פרחים בך טמנו רעננים ובהוד,
אשר נשקתם השמש מנשיקתה ראשונה,
מצניע חן עם יפה קלח, קטרת כוסו נכונה.
ועד שידעו צהרים בעצם הצער התם,
ובטרם רוו טל של בקר בחלומות-אור נבטם.

הא לך הטובים בכנינו, נער טהר חלומות,
ברי לב, נקי כפים, טרם חלאת אדמות,
וארג יומם עודו שתי, ארג תקוות יום יבא,
אין לנו טובים מכל אלה. את הראית? ואיפה?

ואת תכסי על כל אלה. יעל הצמח בעתו!
מאה שערים הוד וכן, קדש לעם מכורתו!
ברוך קרבנם בסוד מות, כפר חיינו בהוד ...
ראי, אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד!

(השיר נכתב בעקבות מאורעות 1936, שלוש שנים קשות של שפיכות דמים בשל התנגדות הערבים להתיישבות היהודית. טשרניחובסקי היה עד למאורעות, הוא ישב בתל-אביב וכתב את השיר "ראי אדמה").
השיר "ראי אדמה" מאת טשרניחובסקי עוסק בכאב על מותם של צעירים למען המולדת.

הדובר בשיר מביע את ההתלבטות הקיימת עד היום שמצד אחד הכאב הגדול על מותם של צעירים ומצד שני מלחמה צודקת מול אויב.

הכאב הגדול מובע **בחזרה** על השורה "ראי אדמה כי היינו בזבזנים עד מאוד" – הבזבז בחיי אדם.

בשני הבתים הראשונים הדובר משתמש **במטאפורה מתחום הטבע** - באדמה הטובה שפעם טמנו/ זרעו/ שמו באדמה זרעים עכשיו טומנים/ זורעים/ שמים באדמה פרחים טריים שלא הגיעו לשלב ההבשלה. הפרחים היפים, הזקופים שלא נהנו מחום השמש הם **מטאפורה** לבחורים הצעירים שמתו.
שני בתים אלה מדגישים את הכאב על מות הבנים.

בבתים ג' - ד' – **מטאפורה מתחום החברה/ התרבות**. הבחורים הצעירים הטובים ביותר נתנו את חייהם. הדובר משתמש **במטאפורה** "אָרְג יוֹמָם עוֹדוֹ שְׁתִי, אָרְג תְּקוּוֹת יוֹם יְבֹא" כדי להדגיש שהם מתו צעירים ולא השלימו את חייהם כמו בד לא גמור.

סיום בית ג' בשאלות רטוריות שמביעות כעס וכאב על מות הבנים.
בבית הרביעי הדובר מציין כי הבנים הם תשלום כבד / כופר במלחמה צודקת למען המשכיות קיום העם בארצו.
הדובר משתמש **במטאפורה** מתחום הטבע " **יעל הצמח בָּעֵתוֹ**" – למרות הכל העם הזה יצליח לשרוד כאן.
הדובר משתמש **בארמז מקראי** " **מָאָה שְׁעָרִים הוֹד וְלֶחֶם**" כמו יצחק שמסמל הקרבה אבל גם חי שנים רבות והצליח בהן כך עם ישראל משלם מחיר כבד אך הוא יצליח להישאר בארצו.
בשני בתים אלה מודגש כי המחיר הכבד התשלום ההכרחי להמשך הקיום של העם בארצו.

הדובר מסיים **בחזרה** על השורה הפותחת את השיר, כלומר בכאב על המחיר הכבד של מלחמה.